

NOVINE

Političen list za Prekmurske Slovence.

: : Prihaja vsako nedelo. : :

Cena Novin je na letošnje leto brez Marijinoga Lista i kalendara Srca Jezušovoga 6 K, s tema pa 10 K.

Naše šole.

I. Verske šole.

V Prekmurju mamó troje vrste šol: verske ali farne šole, državne (alamške) i občinske šole.

Pred petdesetimi leti ne bilo druge šole kak samo verske. Vsaka verska občina (katoličanska evangeličanska itd.) je zidalo šolo in plačevala sama učitelje. Maticerkev, katoličanska Maticerkev je bila jedina vzgojiteljica narodov (i z njo so nasledivale druge verske skupine, kot evangeličanska, kalvinska, unitaritska itd.) od začetka svojega do najnovejšega časa i do do konca sveta. Ustanovitelj njeni, Kristus je še ne in tudi ne bo preklicao svoje apostolom dane zapovedi: »Včite vse narode.« Mi lahko ugovarjate: pa ta zapoved ide samo na verske resnice. Istina, da je Kristus v prvoj vrsti nato mislo, naj se vera vči, i to je prva dužnost Matercerkve, a ravno zato, da je to njena prva i najpoglavitejša dužnost, se je dužna potegivati, naj to svojo nalogo more pravi popolno izvršiti. Orači se ne more zapovedati oranje, kosci košnja, mlatci mlatitev brez orodja (škeri). Ki šče orati, mora plüg meti, kosec koso, mlatec cepe. Stem ka se delo zapove, se zapove tudi iskanje orodja. Mi če koga oprosimo, naj nam pride travnik kosit, njemi ne naročamo, da bi si koso, rotišče, voder i kamen tudi v sebov vzeo — to je njegova dužnost, če za košnjo ponudi.

Ravnotak je bilo i je še pa bo dužnost Matercerkvi, da se posluži vseh sredstev, vsega orodja, s šterimi more svoj cilj doseči: včenje vere. Taka sredstva so pa bila v prvoj vrsti šole. Šola je plüg, brana, cepič, kosa pač vsake vrsti orodje za razširjenje vere. V šoli se včulo dete pisati, šteti — naj zna svoje duševne potrebe pomiriti z pisanjem lepi reči. z štenjom dobrih knjig. Ne istina, kak teško je tistim dobrim dušam, štete ne vejo iz knjig bogamoliti? V šolah je včila

Maticerkev zgodovino, naj z zgledi potrdi kaj bo slaboga i dobroga. Včila je zemljepis, naj vidi deca, kje vse ma brate po sveti, štete ljubiti mora. A včila je pa poleg toga i druge znanosti kak račune, zdravjeslovje, naravoslovje itd., naj kak dobra mati svojoj deci pomoč ponudi za boljše zemeljsko življenje. Vučenost naime lejša teškoče življenja, celi rane skeleče, pa povzdigava gospodarsko življenje i stem spravlja sirotam podporo. Koliko dobrodelnih zavodov, sirotišnic, bolnišnic je na sveti, vse je dala Maticerkev postaviti ali neposredno, to je z svojimi penzi ali pa posredno, to je dale so države, posamezniki, mesta po njenom zgledi. A prva je ona bila in skoro dvejzero let jedina, štete je te dobrodelne zavode zidala zato, ka je jedina mela šole. Te šole so gojile duše z močnov verov i vučenov glavov. Z teh šol je prisijalo sunce prave vere ubogim poganom i prišla pomoč vsem zemljanom po iznajdbah vseh časov. Tem šolam ma svet zahvaliti dobroto železnice, elektrike i stoterih drugih reči. Te šole so bile jedino poslopje vse svetosti i vučenosti preminolih stoletij. Ne se čüditi zato, da so te šole imele veliki ugled i postüvanje; posebno čast so meli duhovniki, ko so zidali te šole, predvsem pa zato, ka so včili v njih. »Baratje« so bili namreč vučitelji stotine let sledkar pa, gda se je narod pavnožo, i ti niso zadodeli, so bili nastavljeni svecki ljudje pod paziteljstvom Matercerkve i včili samo tisto, kaj je ta dovolila

II. Pregajanje verskih šol.

Vse to je grozno zapeklo tiste ljudi, ki so se od Boga odtüjili i neverni postali. Trn je postala v njihovih očeh verska šola i so jo začeli preganjati. To se je posebno tam godilo, kje so se židovje naplodili. Tem so verske, predvsem katoličanske verske šole grozno tiščale v želodci. Zgodovina zadnjih desetletij

na Vogrskem svedoči, kam je ta mržnja pripeljala državo. Po nevarnosti odpadnikov, z penzi židovskimi so prišli do pune moči po celom sveti i začeli boj proti verskim šolam. Povsod so nastale tak zvane liberalne stranke, štete so prostožidarski židovski bogataši na vajeti imeli i za nos vodili — te so se pa dale za dobro plačo. Prišli so tak v državne zборе poslanci Matercerkvi sovražni, štete so postave davali proti njenim šolam. Ljudstvo je bilo slabo, židovska žganica i pečenka je je omamila pa z desetkami ali še s stotkami milosti onoga gospoda Követa i je glasüvalo za svoje sovražnike, iz šterih je zraslo po dugih letah drevo boljše vizma. Ti poslanci s svojimi pravdami so potem začeli Matercerkvi šole jemati. Verske šole ena za drugov je postala državna, Matercerkev so samo trpeli tam, kaj je njenoga bilo i rivali so jo vsikdar bole vü nad vrata. Križe so dol s šolskih sten jemali, Marijine družbe so prepovedali v njih, katekizem je vsikdar manje vür dobo, ali se sploh odpravo ž njih nazadnje. Milijoni so se s tem pokvarili, pohujšali, postala je mladina v teh brezverskih šolah brez Boga, je postala sovražna krščanskomi življenji i širiteljica zmot i zmešnjav nekrščanskih. Vučitelje državnih šol so meli vse prednosti i dosta vekšo plačo kak vučitelje verskih šol, naj a) delajo med temi drugimi propagando, da svoje šole čeravno po krivičnih potah spravijo državi v roke; i b) Država je siromaškomi ljudstvi takše bremen naložila na rame z šolskimi dačami, da se v mnogih krajeh navolilo i šolo izročilo državi ali pa občini. Topot je oropal Maticerkev tudi vnoгих šol, štete so postale ali državne ali konci občinske, v šterih je duhovnik že več ne meo oblasti i pa slobodnomiselni učitelj je v njih brez strahü lahko širo svoje krive navuke med decov.

Do leta 1868. na Vogrskem ne bilo druge šole kak verske, od te

dobe naprej so pa postavljene s pretvezov — da država bolje zna skrbeti kak Maticerkev za poduk — državne i občinske, v šterih je Maticerkev zgubila svoja prvejšo oblast i vsehno je v njih stüdenec Krüstušovega düha, zveči če ne dopusto kakši dober vučitelj.

III. Naše verske šole.

Tak so prišle tüdi v Prekmurje troje vrste šole: verske, državne i občinske.

Od državnih šol malo povemo. Te je država dala zidati iz dohodkov cele države. Zato je na pripadnike teh šol snoli ter prvi so. Povprek zato nemrejo ti nikaj od države zahtevati izvzemši neštere slučaje, v šterih so večarje zaistino velko žrtev prinesli i za državno šolo, kje njim je hrambe, njive itd. vzeto za nikšo odškodnino.

Verske šole so dvoje v Prekmurji: katoličanske i evangeličanske. Katoličanske je zidala i vzdrževala katoličanska občina (fara), evangeličanske pa evangeličanska. Pri vseh štarejših farah je zato nastala takša šola. Kje je bila cerkev, je bila tüdi verska šola, Te šole so sami verniki zidoli, vučitelje oni plačüvali, poslopje (hrambo) oni povekšavali i popravljali, še penzijo ali pokojnino vučitelja so oni plačüvali. Samo zadnje leta je dala država neko podporo vučitelam teh šol, se ve da ne zabstom, nego samo s tem pogojom, da je dobila vekšo oblast nad njimi.

Te verske šole so požrle milijone iz žepa Prekmurcev. Na šole svoje je Prekmurec strošo večkrat zaistino više moči. Država je prisodila, da morajo od ednake dače samo 25%, to je od rajniža 25 krajcarov plačü-

vati na šolske potreboče, pa plačüvli so še 200% to je na rajnški dva rajnška, naj samo ne zgübijo svoje šole, naj se ž njihove šole po državnoj pomoči ne zvöšči dol verski značaj, rajši so sami plačüvali više moči. I to požrtvovalnost, te pravice, te milijone, štere so od svojih zob dali za vzgojo svoje dece Prekmurci, bi nova država pozabila? Bi se samo v naše šole spravila, ne da bi nas pitola: pes, ali človek ali kaj si že — nemaš ti nikaj proti tomi, da mi pridemo brez tvojega znanja v tvoje šolsko poslopje? To se ne sme zgoditi. Naša lastnina ne sme postati državna brez našega pitanja. Grüntnice svedočijo, da je to naša last, da je šolska hramba naša, da so travniki, njive šolske naša last, da so šolski penezi naši. Svoje lasti nikomu ne damo, čeravno se država imenüje, brez pitanja, brez pogodbe, brez odškodnine.

IV. Kantorstvo.

Z vučiteljstvom verskih šol je spojeno kantorstvo. Farni vučitelj je z ednim tüdi »školnik«, »kantor« — organist, ki opravlja svoje düžnosti pri cerkvenih opravilah. Te ma pravico do šolske hrambe i šolskoga posestva ne samo, kak vučitelj, nego kakor kantor, pa včasi še več njemi ide kak kantor. Zbirce ne dobi kak včitelj nego kak kantor. Denimo, da nam država zdaj imenüje vučitelja, šteroga ljudstvo nešče za kantora — ali pa on nešče te službe prevzeti. Kak bo zdaj? Farniki neso düžni z svoje hrambe vöiti, oni so jo drago zidali za svojega školnika. Kje pa bo te učitelj stanovao, če v vesi ne dobiti stanüvanja?

v tisto püščavo, ge sta bila mladi krao pa pidentar. Tam si je napravila z veja malo hišico, pa se je v njoj držala. Za 'n časek je porodila, pa je tam živela z detetom vred. Jela je sladko korenje.

Na sedmo leto sta prišla mladi krao pa pidentar do tiste hiše, pa sta te šla gledat, ka bi v njoj bilo. Najšla sta notri žensko z detetom, pa sta si zato prosila stan. Ženska njima je to dala.

Mladi krao je tam večer pa včasik zaspao, gda sta si dol legla, pidentar pa nej. Te je pa pidentar vido, ka se je ženska jokala nad detetom za volo siromaštva, pa so njoj gimonti kapali vö z oči. Zatem njoj je pa poleg nikše norije, ka je pidentar meo ž njov, vujšeo smeh, pa so njoj te pa rožike kapale vö z zobi.

Na drügi den, gda sta šla tanođnot, je pidentar povedao mladomi krali, ka je vido to žensko, ka se je jokala, pa so njoj gimonti kapali vö z oči, zatem je pa vido, ka se je smejala, pa so njoj te rožike kapale vö z zobi. Mladi krao je nato pravo:

Država more vse te reči na lici mesta preizkati, ljudstvo opitati kaj žele i dati popolno odškodnino vsem verskim občinam i občinam za njihovo versko ali občinsko šolo.

V. Naše zahteve.

Mi Prekmurci tak katoličanci kak evangeličanci zahtevamo odškodnino za svoje verske i občinske šole. To odškodnino pa zahtevamo tak le:

Država naj se zaveže, da bo plačüvala naše kantore skoz rok verske občine, to je na račun naš, ne da bi s tem dobila pravico se v naše cerkvene reči vtikati; kak se s kantorom pogodimo, tak naj ga plača za naše šole.

II. Država naj se zaveže, da iz naših šol v Prekmurji nižjih i višjih ne spravi včenje verskoga navuka, nego njegov poduk obvezni predmet ostane kónči kak dozđaj z dvema vürama na tjeden v vsakom razredi še v takrat, če bi gda nasprotna postava bila v njej vpeljana. Žrtvovali smo miljone za verski poduk, ne püstimo ga zato ne v nižjih i ne v višjih šolah iz njih. To nam država mora zasigurati.

III. Država naj da verskim i občinskih šolam zazđaj pravico, da si vsi zvolijo, kak dozđaj vučitelja. To pravico zdaj majo i odvzeti se njim tečas nemore, dokeč šole v državna last ne püstijo. Pri državnih šolah pa naj vlada gleda na to, da takše poučne moči pošlje v nje, z šterimi bo ljudstvo

— Neva šla dale. Jaz bi tüdi rad to vido, zato va večer šla se nazaj spat.

Na drügi den, gda sta si dol legla mladi krao pa pidentar, je mladi krao dol s posteले püsto roko. Ženska je nato velela svojemi dečaki:

— Idi, pa ajti roko gor zdigni!

Ženska je že te znala, ka je to njeni mož. Dete pa, da je jako raztrgano obleko melo, se je nej dalo k njemi. Šla je zato ona pa njemi popravila roko.

Mladi krao jo je zaj zgrabo za roko, pa njoj je pravo:

— Ti si moja žena!

Ona njemi je odgovorila:

Jaz sam, jaz! Liki na kaše siromaštvo sl ti mene napravo!

Zatem njemi je začnola praviti, kak je on seli nazaj kričao, ka bi njoj odsekali roko pa nogo, ka bi njoj vö spejnoli oči, pa jo vrgli notri v vodo.

Mladi krao se je vö gučao, pa pravo, ka je on tak kričao nazaj, ka bi pazili na njo. Nazadnje njoj je pa völo:

— No hodi zaj z menov!

Podlistek.

Od brodarove hčeri, od kraliča, pa od nevoščene küharice.

Narodna.

Konec.

Zatem njemi je pa velela:

— Z ovoga zlata pa, ka ešče je, zlej edno velko vijačo, pa jo nesi v mesto, pa pitaj, či bi što dao za njo človečo nogo.

Püščavnik je zleao vijačo, pa jo neseo v mesto, Tam je pred njega prišla tista küharica, pa da bi jako rada to vijačo mela, zato je dala za njo mlade kralice nogo. Mislila si je, ka se tem jako velko veselje spravi moževi, gda odkot pride.

Püščavnik je pa neseo nogo domov. Gda je domo prišeo, jo je v vodi namočo, pa tej mladój kraljici nazaj pritekno. Noga se je prijela, pa je mladoga krala žena zaj bila zevsema zdrava. Zatem se je püščavnik zahvalila, pa je te odišla ravno

zadovoljno. Predvsem moro obmejnoga štajarskoga kraja učitelje priti v poštev za tistimi našimi dozdajšimi domačimi, štere ljudstvo obdržati šče.

To so glavne zahteve glede naših šol v Prekmurji. Podrobnosti pa naj »šolski stolci« verskih i občinskih šol izdelajo. Ti naj določijo, kam naj pripada njiva školniška, kam travnik, jeli za učitelja ali za organista, kak se naj penezi delijo, na kaj obrnejo itd. Verskih i občinskih šol poglavarstvo pa že naprej opominamo tü, naj se ne spozabi zahtevati, če ma šola imanje ali peneze, da se za to kak odškodnino lahko izobraževalno krščansko društvo ustanovi ali se pa obdrži šola tak občinska kak farna i se pozovejo nüne ali kotrige kakše moške kongregacije ta za učiteljske moči, če ljudstvo žele.

Vse dobro premislimo, prevdarimo, svoje zahteve odkrijmo i za njihovo spunitev bodimo stanovitni, Bog je z nami.

Cerkveno.

Nedela po Risahh XV. God sv. Mataja apoštola. Sirota dovica zakaplje svojega jedinoga sina, jedino podporo svojih zadnjih dni. Joče, a dano v božjo voljo. Joče, a ne z nezavüpanjom. Njeno srce je pripravljeno Bogi prikazat te veliki dar: svojega sina. Z njim je vse dola ljubomi Bogi i zato je tüdi vse dobila od njega: samoga Boga vsmilje no Srce, štero njoj je vrnilo podporo na stare dni sina.

Te so šli na mladoga krala domovino. Gda so že blüzi bili, je mladi krao zgono pidentara, naj njemi ide prinese njegovo najjako opravo, pa za njegovo ženo najlepšo obleko. Pidentar je šo pa je prineso obema najlepšo opravo, pa so te šli notri v grad.

Mladi krao je zaj znovič dao vküp pozvati vso vso gospodo, naj rekši pridejo na veselje, ka je on najšeo svojo pravo ženo.

Na tom gostüvanju je mladi krao skrio svojo pravo ženo, pa je je nej dao včasik naprej, liki je s küharičinov hčerjo sedo vküp.

Gda so že en čas jeli pa pili, je mladi krao gor stano, pa pitao:

— Ka bj edna takša ženska vredna bila, štera je tak nevoščena, ka drugomi pravo ženo krej vzeme pa jo z svojov hčerjov zameni?

Küharca je nato sama djala:

— Takša ženska je nej za drugo, ka bi jo na konjskom repi raztrgnoli ž njenov hčerov vred.

To si je prisodila, pa so te tak včiniili njoj pa njenoj hčeri.

Zgodba te dovica kolikokrat se ponavlja v življenji človečem! Dovice, prave, poštene dovice jočejo, zato ka so vse zgübile — pa vendar vse to dajo dobrömi Bogi. Prvi dar šteroga so Bogi prikazale, kda so se velikodušno podvrgele njegovej svetoj volji, štera njim je odvzela moža, deco, še imanje ne edno, te dar je je tak okrepo, da so se sledkar z letkoto znale znebiti še zadnjega filera za čast božjo. Ali majo morebit cerkvi, pobožna društva, kje vekše pomočnice kak ravno vteh poštenih dovica? Teh dari zidajo samostane, kinčajo cerkve, brišejo suze, odevajo sirote. Zato pa božje oči na nje gledajo i božje srce se nad njimi odpira, kak nam svedoči filer sirote dovica od Jezusa pohvaljen v jeruzalemskoj cerkvi i zgodba sirote dovica v denešnjem evangeliji.

Pa vrsta teh pobožnih dovica nikdar ne pokošena. Glejmo sledeči zgled! Te nam posvedoči, da so še zmirom sirote dovica, štere se dopadnejo Srci Jezusovomi.

V življenji častilivoga Don Boska. Ednok ga je prišla iskat 75 let stara ženska. Vratar je mislo, ka sirota šče prositi v podporo kakši groš ali kaj drugoga, toda: — Ne, pravi, nego rada bi govorila z Don Boskom. Te pride in ženska začne: — Jaz sam stara sirota dovica: celo življenje sam si toliko služila s temi rokami, da sam mogla živeti: mela sam ednoga sina, ki mi je pa mladi mro; nikoga drugoga nemam na sveti: zdaj vidim, ka je tüdi moje življenje pri kraji: moj sin mi je pred smrtjov pravo, da če mi kakši groš ostane, naj ga dam za dobre namene. Tü mam, vidite, sto kron, štere sam

Zatem so prignali pravo ženo naprej, štero so vidli jokati, ka so njoj gimontje kapali vö z oči, pa smejati, ka so njoj rožike kapale vö z zobi. Nato so pa te vsi na eden glas juvkali, pa so meli veliko veselje.

Jaz sam dale nej hodo ž njimi. Dali so mi jesti pa piti, pa sam te mogo oditi.

Mi pa mamó sneho ...

Narodna.

Mi pa mamó sneho,
Sneho lepo mlado.

Opsasaj no rajsasaj,
Gostüvanje se slüži.

Mi pa mamó posvarbice,
Posvarbice lepe mlade.

Mi pa mamó družbane,
Družbane vesele.

Mi pa mamó pozvačina dva,
Pa sta onjeva nimaka oba.

dugih 50 let po fileri vkrej devala in šparala za stare dni. Zdaj sam je prinesla vam. Meni ešče ostane 15 K. Te čuvam za drevo v štero me položijo po smrti. Zvun toga ešče mam par kronic za doktoro. Slaba sam, čutim, ka mi je blizi zadnja ura, zato gda pridem domo se v postel ležem.

— Jaz vzemem teh 100 K, pravi Don Bosko, in se vam srčno zahvalim, nego povem vam, ka jih ne bom nucao pred vašov smrtjov; zato či te v potrebščini, gdakoli pridete k meni, dobite koliko želete.

— Ne! bole pa naj bo tak: jaz sam dala svoj milodar in pred Bogom mam zasluženje zato: vi smete trošiti te peneze. Či bi pa meni za istino trebela kaj, pridem k vam in vi mi date milodar iz svojega, tak si tüdi vi zaslužite pred Bogom. Me pridete gledat betežno?

— Se razmi da pridem!

Na drugi den jo je Don Bosko šteo iti gledat, samo da je pozabo v čteroj ulici stanüje. Dva dni po tom, ga je prišla prosit ena druga ženska, naj ide k smrtnoj posteli one stare dovica. Hitro se spravi in ide. Komaj stopi v sobico, ga betežnica spozna, se malo nasmehne in njemi da znamenje, ka nikoj ne žele od njega.

— Pa vendar! Pravi Don Bosko, vi nikaj želete od mene, ad me vi nači ne bi dali pozvati.

— Istino, šepeče starka, rada bi prijela od vas svestva vmirajočih. Z globokov verov je dobila vse in tak mirno izročila svojo düšo Bogu. Človek pri tom dogodki ne ve, kaj bi bole občudovao, ali skrbno življenje te sirote dovica, ali pa njeno močno vero do Boga, ki tüdi na skrivnom vidi vsa naša dobra dela in ki bogato poplača za vsako kupico vode.

Življenje te sirote je dosta srečnejše bilo, kak onogo milijonara, ki je zgübo zdravje, nazadnje pamet, zavolo straha noč in den, da njemi ne bi što vdoro v hišo in ga oropao. Ona je po smrti moža i jedinoga sina ne pravila: eh, ka bom šparala, ne nikoga nemam. Znala je, ka na sveti je jako dosta zapüščene dece, brezi starišov brezi strehe i brezi kruha; znala je, ka na milijone poganov ešče žive v temini in smrtnoj senci, to je ne poznajo ešče prave vere Jezusa Kristusa, ad je premalo misijonov, in tisi ki so, nemajo zadosta sredstev, da bi se razširili; znala je tüdi sirota dovica, ka je človek na drugom sveti toliko srečnejši, koliko več dobroga včini tü za Boga. Največ si pa zaslüži človek z deli vsmiljenja, med šterimi je prva miloščina ali milodar, kak nam pravi Zlatočistni sv. Janož: Či si želeš spraviti lepo oblačilo za kinčanje svoje düše, zapomni si, ka najlepše in najdražje oblačilo za düšo sta miloščina in radodarnost.»

Slovesni shod so imele Marijine družbe 18. septembra pri Lurškoj Mariji v Rajhenburgi.

„Zveza katoliških staršov“. Pod tem imenom so ustanovili v Bavarskom društvu, šteroga kotrige so starši i se zavežejo, da bodo ostro nastopili proti postavam, štere ščejo vero zbrisati iz šol. Zaistino potrebno društvo.

Nemški škofi (püšpeki) so protest poslali do zmagovalcov, naj püstijo domo 800 jezer vlovljenih nemških vojakav. V protesti pravijo, da je to zadržanje ujetnikov vnebokričeča krivica, nečloveče i nekrščansko ravnanje.

V Alzaciji (Elsass-Lotharingija) so škofije (püšpekije) zasedli francoski škofi. štere je francoska vlada imenüvala, Rim pa potrdó. V Strassburg je prišo Ruch, v Metz Pelt. Prvejši püšpeki dobijo državno plačo.

V Prekmurji prinasa nameni slovenska vlada nastaviti škofovsko namestništvo, zvano vikariat, da so zveze z Sombotelom zdaj pretrgane.

Blagoslavljanje. Dnes tjeđen so v Maribori v cerkvi Matere Milosti pri o. Franciškanih blagoslovili lavantinski knezni škof dr. Mihael Napotnik krasno predganico. Prezvišeni so imeli ob tej priliki zaistino lepe predganice vredno, v srce segajočo predgo i služili veličastno sv. mešo z dvorbov.

Molitve za Prekmurce. V uradnom listi Lavantinske škofije štemo, da je lavantinski knez in škof dr. Mihael Napotnik odvedo javno molitve za Prekmurce.

***
* Vestnik *
* „Zveze prekmurskih dijakov“ *
***

Za Zvezo se priglaso Martin Trotnjek, dijak 2. razreda na učiteljski z Lipovec.

Ravnateljstvo Štridskoga zavoda pri Ljubljani naznanja svojim gojencom, da 25. septembra moro priti v zavod i seboj moro prinesti 4 prte, 4 brisače, odeje (poplan, grinjo) i 3 pare obüteli.

V Maribori se 22. Sept. začnejo šole kak smo poročali v Ljubljani pa 28. sept.

Prvo slovensko predstavo so igrali naši dijaki v Turnišči.

OREL

»Orel« je organizacija poštene krščanske slovenske mladine. Naloga Orla je, vso to našo mladino združiti v edno samo četo; to mladeniško četo izobraževati umsko (po pameti), npravno in telesno.

Prekmurski Orel se je ustanovil že v Štrigovi, med prekmurskimi le-

gionari, šteri so služili v dobrovolni Sokolski legiji v Strigovi. Tomi in drugim Orlom je poslala Zveza Orlov v Ljubljani sledeči pozdrav:

Prekmurskemu Orlu!

Najlepše pozdravljen, Ti naš najmlajši in najhuje preizkušeni rodni brat, ki se danes srečno vračaš iz tisočletnega suženjstva pod svobodni domači krov jugoslovanski! Topli udarci Tvojega radostnega srca odmevajo danes v veliki bratski sreči tudi v naših prsih. Na Tvoji od Boga tako blagoslovljeni zemlji se je dvigala pred tisoči leti prestolnica slovenskih kraljev, po Tvojih selih je zbiral nekđaj samo svoje junake branit našemu rodu stare pravde. In danes se zbirate Vi sinovi teh junakov in dvigate orlovski prapor svobode in pravice. Ponosni smo, da smemo klicati s prelepim imenom »brat« Vas, najidealnejše sinove prekmurske, Vas junake »prekmurske prostovoljne legije«, ki ste zaradi svoje domovinske ljubezni morali zapustiti svoj prelepi dom in iskati zavetje v naši sredi, da ste mogli pohiteti danes k svojim dragim domačim z blagovestjo svobode. In sedaj, bratje, naprej! Pesem dela se je tudi v Prekmurju začela!

Telesa moč, duha krepost,
To vzor je lepi Tvoj - mladost!
Zdravi!

Predsedstvo Orlovske Zveze.

Na te pozdrav se je Prekmurski Orel etak zahvalo:

»Za iz srca prihajajoče pozdrave ob času našega osvobojenja najtoplejša zahvala! Ko so nam počili obroči tisočletnega suženjstva, bo naš prekmurski Orel pokazal vso čilost zdrave duše in naprednega duha prekmurske mladine. Naši Orli legionarji, organizirani že v Štrigovi, stojijo z največjim ponosom na braniku domovine. Na zdar!«

Orli legionarji so zdaj prišli domov in 10. t. m. so imeli vsi prekmurski Orli skupno zborovanje v Beltincih.

* * *

V Maribori je bio tridnevni tečaj (škola) za Orle. Tudi sedem prekmurskih dečkov beltinske pa črensovske fare se je udeležilo toga tečaja. Ti naši dečki so videli, kak se zbirajo po celoj slovenskoj domovini pošteni pa veseli dečki v orlovski družtva. Dobili so v treh dnevih zadosta poznanja te organizacije, tak ka do vednako tudi doma v svojih občinah znali zbirati vesele pa po napredki želeče dečke v orlovsko organizacijo, pa jo tudi voditi. Starši ne branite svoji odraščeni deci zbirati se pod zastavom katoliških orlov!

— V nedelo 21. septembra napravi črensovski Orel veselico v Črensovcih. Pridejo ta ljutomerski Orli! Vsi pridite, ka te videli z lastivnimi očmi našo zdravo pa veselo mladino. Obednim ustanovimo tam odseke orlovske za nešterne občine.

Vsi veseli prekmurski dečki, šteri so pošteni pa se želejo po pameti pa teli se izobraziti, morajo stopiti v orlovske vrste! V sakšoj vesi mora biti orlovski odsek!

G l a s i .

Polska železnica se bo, kak se čüje, gradila med Soboto — Beltince — Ljutomer (Lotmerk) i Ormožom.

Mosta prek Müre namenijo delati na Petancih i Bistrici, da se Prekmürje zveže v Radencih i v Ljutomeru z ostalo Jugoslavijo.

Rižo si lahko naročijo trgovci v Ljubljani v pisarni trgovske in obrtniške zbornice.

Prekmurci, ki mate vojake v Ameriki dajte svojim na znanje dá, naj ne kúpüjejo tam naših penez. V Ameriki se plačuje za 4 do 8 dolarov komaj sto koron, tü domá pa se da za en dolár 48 do 52 koron.

Visoki obisk v Prekmurju. Preminole dni so obiskali naše kraje dr. Brejc, ministrski predsednik slovenske deželne vlade, dr. Kalan, proš, bivši minister za trgovino in grof Begowen, urednik francoskoga lista »Journal des Débats«, ki se je toliko trudio za rešitev Prekmurja.

Expresni vlak bo vozo odsehal skoz Jugoslavije: Ljubljana, Zagreb — Belgrad i ne skoz Nemčije kak dozdaj. Ureditev vožnje so podpisali zastopniki devet držav: Francije, Belgije, Grčije, Angležke, Nizozemske, Švice, Italije, Rumunije i Jugoslavije 22. augusta t. l. v Parizu.

Kmečka zveza se je ustanovila v Črensovcih i Turnišči.

* * *

Dopisovanje z vojnimi vjetniki. Pišite samo dopisnico (karte), s črnolom (tinto), kratko, razločno! Naslov (atres) vjetnikov in dopisnikov bođi natančen! Taka karta naj se pošlje na »Slov. Rudeči križ«, Ljubljana, Polanska cesta 4. Odgovor pride tudi po »Sl. R. kr.« sedaj tudi v 14 dneh. Upajmo, da se bodo ti siromaki vendar kmalu vrnili!

Na podporo M. Lista i Novin s darüvali v kronah: V Žižkih nabralo Praš Janoš 24 K 50 fil. Darovali so: Po 2 K: Prša Martina žena, Sobočan Matjaš, Žerdin Jožef, Kramar Jožefa, žena, Bomblek Roza; Horvat Ivan 5 K; po 1 K: Törnar Ana, Krämpač Kata, Rihlop Anton, Tratar Kata, Čurič Jožef, Horvat Matjaš, Hožjan Kata, Recek Štefan, Tibavt Jožef. — po 30 fil.: Stanko Mihal, Lebar Verona.